

A tehetségpontok¹ működésének alapjai

(a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács hálózati munkabizottsága és a Matehetsz ügyvezető elnöke által aktualizált, jóváhagyott tájékoztató anyag a tehetségpontok regisztrációjáról és akkreditációjáról –

2023. október 1.)

I. A TEHETSÉGPONTOK FELADATAI

1. A tehetségpontok segítenek abban, hogy:

- az érintett érdeklődők (tehetséges fiatalok, szülők és pedagógusok) hatékony eligazítást és tájékoztatást kapjanak a környezetükben érzékelt tehetség tudatos felismeréséhez, fejlesztéséhez és kibontakoztatásához; illetve minél teljesebb és személyre szabottabb információhoz jussanak a különböző tehetségsegítő lehetőségekről,
- a helyi (intézményi/települési), térségi és regionális hatókörű tehetségsegítő programok és kezdeményezések minél intenzívebb és eredményesebb kapcsolatrendszert, illetve együttműködést tudjanak kiépíteni egymással, a tehetséges fiatalokkal, a tehetséges fiatalok környezetével, a tehetségsegítésben jártas szakemberekkel;
- az intézményükben, illetve a környezetükben folyó tehetségsegítő tevékenység fenntarthatósága érdekében széleskörű kapcsolatok alakuljanak ki a fenntartó állami, önkormányzati és egyházi szervezetekkel, a tehetséggondozásban érintett magánszemélyekkel, vállalkozásokkal.

Mindezekkel a tevékenységekkel a tehetségpontok a tehetségbarát társadalom kialakulását támogatják.

A tehetségpontok feladatköre négy tevékenységre terjed ki:

- *Tehetségkeresés-azonosítás*, amelynek célja a tehetségek felismerése, az optimális fejlődésükhöz szükséges állapotfelmérés (személyes és környezeti erősségek, gyengeségek).
- *Tehetséggondozás*: a tehetségek kibontakozását segítő tervszerű folyamat. A tehetséggondozás (egymást nem kizáró módon) megnyilvánulhat például alkalmi vagy rendszeres anyagi támogatás, menedzsment támogatás (pl. előadói fellépések, kiállítások, konferenciák szervezése), illetve képzés/fejlesztés jellegű program formájában.
- *Tehetség-tanácsadás*: a tehetségígéret fejlődésére, fejlesztésére vonatkozó útmutatás. A tanácsot kérő személy lehet: a (tehetséges) diák, a szülő/gondviselő, a tehetségesekkel foglalkozó szakember, az intézményvezető, az (oktatás) politikai döntéshozó, a tehetség témakörrel ismerkedő személy.
- *Tehetségpontok hálózatában történő együttműködés*. A hálózati kapcsolatok építése a tehetségpontok érdeke és feladata. A hálózati együttműködés prominens elemei a területi és szakmai alapon működő tehetségsegítő tanácsok. A hálózatépítést közvetlenül is segíti, valamint informatikai háttérrel is támogatja a Nemzeti Tehetségpont.²

¹ A „Tehetségpont” kifejezés védett, így a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács hozzájárulása nélküli használata jogtalan! A hozzájárulás regisztráció útján lehetséges.

² Honlap: tehetseg.hu

A tehetségpontok feladatvállalási lehetőségei, működési területei:

➤ *Területi hatókör szerint:*

a) helyi hatókör; ezen belül lehet:

- intézményi hatókör: a Tehetségpont egy adott intézmény (pl. iskola), szervezet (pl. civil szervezet) tanulói, tagjai körében végez tehetségazonosító, -gondozó és tanácsadó tevékenységet. Példa: egy iskola csak a saját tanulói körében végez tehetségsegítő tevékenységet.
- települési hatókör: a Tehetségpont nem csak egy adott intézmény/szervezet tanulói, tagjai körében, hanem egy adott település (pl. falu, város, vagy fővárosi kerület) több intézményének, szervezetének tanulói, tagjai vagy akár általában a település lakossága körében végez tehetségazonosító, -gondozó és tanácsadó tevékenységet. Példa: egy egyesület olyan tehetségsegítő tevékenységet folytat, amely egy település akár minden lakosa által igénybe vehető.

b) térségi hatókör:

A Tehetségpont egy megye több településének (pl. falu, város, vagy fővárosi kerület) intézményei és/vagy szervezetei és/vagy lakói körében végez tehetségazonosító, -gondozó és tanácsadó tevékenységet. Példa: egy szervezet két vagy több település lakosai által elérhető tehetségsegítő tevékenységet folytat.

c) regionális hatókör:

A Tehetségpont több megye több településének (pl. falu, város, vagy fővárosi kerület) intézményei és/vagy szervezetei és/vagy lakói körében végez tehetségazonosító, -gondozó és tanácsadó tevékenységet. Példa: egy szervezet két vagy több megye lakosai által elérhető tehetségsegítő tevékenységet folytat.

Egy-egy tehetségpont az imént felsorolt helyi (intézményi/települési), térségi vagy regionális hatókörrel definiálhatja önmagát. A felsoroltak mellett létezik még egy országos, illetve Kárpát-medencei hatókör is, melyet a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségének szervezeti egysége, a Nemzeti tehetségpont lát el.

➤ *Tevékenység célcsoportja szerint:*

- Korosztály szerint (pl.: óvodás, iskolás, egyetemista, felnőtt, idős)
- Kiválasztott tehetségterületen működő (pl.: művészeti, sport, valamilyen mesterség, stb.)
- Speciális adottság és/vagy társadalmi helyzet (SNI, szocio-kulturális hátrányos helyzet, stb.)

➤ *Minősítés szerint:*

- a) Regisztrált tehetségpont (a regisztrációval kapcsolatban jelen dokumentum II. fejezete közöl részleteket.)
- b) Akkreditált tehetségpont (az akkreditációval kapcsolatban jelen dokumentum III. fejezete közöl részleteket.)
- c) Akkreditált Kiváló tehetségpont (az akkreditációval kapcsolatban jelen dokumentum III. fejezete közöl részleteket.)

A minősítés folyamatának és követelményeinek a dokumentumai a Matehetsz honlapján (tehetseg.hu –n) érhetők el.

II. A TEHETSÉGPONTOK REGISZTRÁCIÓS FELTÉTELEI

Amennyiben bármelyik tehetségsegítés iránt érdeklődő közösség szeretne a tehetségpontok egyre népesebb „családjának” tagjává válni, első lépésként célszerű az alábbi weblapon tájékozódni: <http://tehetseg.hu/tehetsegpont-regisztracio>. Az érdeklődő közösség lehet óvodai-, iskolai tantestület, esetleg pedagógusok és/vagy szülők civil szerveződése, egyházi, vagy önkormányzati intézmény, de bármilyen (főként nonprofit) szerveződés, amelyik felelősséget érez a tehetségsegítés ügye iránt.

A tehetségpontok regisztrációja a <http://online.tehetseg.hu/> weboldalra történő bejelentkezéssel kezdeményezhető.

A regisztráció során bizonyára számos kérdés vetődik fel, amelyek megválaszolásában – a honlapon túl – tájékozódni lehet a Nemzeti Tehetségpontnál is. A kérdések többségére a választ azonban a helyi közösségnek kell megadnia, az alapvető döntéseket helyben kell meghozni.

A tehetségpont szervezését vállaló közösségnek **el kell dönten**i, hogy:

1. Mely tehetségterületeken folytat jelenleg tehetségsegítő aktivitást folytatni? (Pl.: logikai-matematikai, testi-kinesztetikus, térbeli-vizuális, természettudományos, művészeti, sport, motorikus, stb.)
2. A közösség hogyan vállal szerepet a tehetség azonosítása, gondozása, tanácsadás, együttműködés feladatkörökben?
3. Milyen célcsoportot választanak a tehetségsegítésben? (Pl.: óvoda, általános iskola, stb.)
4. Milyen területi hatókört céloznak meg a tevékenységükben? (Itt azt vegyék számba, hogy a tehetségsegítés konkrét programjával milyen területi kisugárzást terveznek.)
5. Milyen szerepet szánnak maguknak a tehetségpontok hálózatában? (Pl.: melyek azok a speciális programok és/vagy szaktudások, illetve az eddigi aktivitás alapján jellemző tehetségek, amelyek egy hálózati együttműködésben eredményesebben hasznosulnak?)
6. Milyen tervei vannak a tehetségsegítés területén az elkövetkező években?
7. Fogalmazza meg a tehetségsegítéssel kapcsolatban a tehetségpont küldetését!

A döntéseik mellett **fel kell mérni**, hogy:

1. Milyen szakmai és személyi feltételei vannak az elhatározott tevékenységnek? (Pl.: tehetségsegítés területén tapasztalt és/vagy képzett pedagógusok, pszichológusok, stb.)
2. Milyen helyi és térségi szakmai, érdeklődő és érintett partnereket célszerű bevonni a tervezett munkába? (Pl.: szülők, vállalkozók vagy más tehetségbarát közreműködő személyek és/vagy helyi/térségi intézmények, stb.)
3. Milyen módon tervezik megteremteni a tevékenység hosszú távú fenntarthatóságát? (Pl.: fenntartó intézményi-, önkormányzati kapcsolat és/vagy szponzori szerződés, illetve más költségviselő, szerepvállaló stabil együttműködések, stb.)

A döntések megalapozásához további háttér-információk találhatóak az említett honlapon. A legtöbb kérdés megválaszolható természetesen magának a **közösségnek a környezetéből**, vagyis az intézményi adottságokból, az eddigi tevékenység tapasztalataiból, illetve a tervezett program megvalósítása mögé felsorakoztatható személyi és anyagi erőforrásokból.

A regisztráció elsődleges funkciója, hogy a tehetségsegítésben szerepet vállaló közösségek **a tehetségpontok hálózatában** megszerezhető információk alapján saját környezetükben (intézmény, település, térség) minél hitelesebb és eredményesebb tevékenységet tudjanak folytatni. Az eddig kialakult Matehetsz tehetséghálózat, benne a Nemzeti Tehetségpont erre kínál lehetőséget.

A regisztráció formai és tartalmi bírálata néhány hét, legfeljebb egy hónap alatt történik meg. A regisztrációt követően a tehetségpontok jogosultakká válnak a dokumentumaikon és a kapcsolataikban a tehetségpont elnevezés és a rendelkezésre álló logó használatára.

Javasoljuk, hogy a tehetségpontok a regisztrációt követően **készüljenek fel az akkreditációra**, a tehetségpont tehetségsegítő munkájának szakmai megméréttetésére. A tehetségpont akkreditációra a tehetségpont regisztrációt követően várakozási idő nélkül jelentkezhet. Az elért minősítés lehet „Akkreditált tehetségpont”, „Akkreditált kiváló tehetségpont”, mely minősítés három évig érvényes. Három év elteltével a minősítés megújítandó. Amennyiben az akkreditáció során a tehetségpont regisztrált minősítést kap, úgy egy év elteltével újra kérheti minősítését.

III. A TEHETSÉGPONTOK AKKREDITÁCIÓS FELTÉTELEI

A tehetségpontok akkreditációjának célja, hogy segítsük a tehetségpont szakmai munkájának fejlődését, s e munkát az „akkreditált”, illetve „akkreditált kiváló” tehetségpont minősítés megítélésével ismerhessük el (Sikertelen akkreditáció esetén a tehetségpont regisztrált tehetségpontként folytathatja működését.) Az akkreditációs feltételek – éppen az igényesebb szakmai feltételek megteremtése érdekében – okszerűen szigorúbbak, mint a regisztrációnál előírtak. A tehetségpont akkreditáció során a minősítéshez szükséges minimum-követelményeknek, illetve a kiválósági kritériumoknak való megfelelés vizsgálata történik meg.

Az akkreditáció minimum követelményei – személyi és szakmai követelmények

- a) minimum 1 fő a tehetségpont hatókörének megfelelő végzettségű pedagógus munkatárs/keret-szerződéses partner segíti a szervezet működését. **Ez helyi (intézményi/települési) hatókör esetén** a tehetség témakörrel kapcsolatos min. 30 óra akkreditált továbbképzésben részesült pedagógust jelent. Emellett vagy helyett elfogadható legalább 5 éves tehetségsegítési tapasztalattal rendelkező szakember, akinek tevékenysége eredményekkel is igazolható (pl.: továbbtanulási mutatók); valamilyen mesterségben, szakmában, művészeti ágban kiemelkedő szakember, aki igazolható módon részt vállal a tehetségek segítésében, fejlesztésében; tudományos minősítéssel rendelkező szakember, aki igazolható módon részt vállal a tehetségek segítésében, fejlesztésében.

Térségi és regionális hatókör esetén e követelmény tehetségfejlesztő szakértő, szakvizsgás pedagógusra vonatkozik és/vagy felsőoktatási intézmények szakembereinek, pedagógiai és pszichológiai tanszékek tehetség tárgyat oktató tanárainak bevonását igényli.

- b) min. 1 (tehetségdiagnosztikát, -gondozást és hatásvizsgálatot tartalmazó, legalább 30 óra idő-tartamú) tehetséggondozó program megvalósítása;
- c) minimum 1 témakörben tehetség-tanácsadás;
- d) minimum 1 partnerrel tehetségsegítő együttműködés megvalósítása.

Az akkreditáció kiválósági követelményei:

1.sz feltétel – személyi és szakmai követelmények

- a) a kötelező minimum-követelmények túlteljesítése;
- b) pszichológus munkatárs vagy keretszerződéses partner, akinek a tehetségpont tevékenységrendszerében való konkrét részvétele dokumentumokkal alátámasztható (pl. megbízási szerződés, munkaterv, napló, jelenléti ív stb.);
- c) tehetség témájú rendezvényszervezési, -látogatási tevékenység: kifejezetten a tehetségre vonatkozó konferenciák, tudományos igényű előadás(sorozat)ok szervezése, társszervezése, ilyen rendezvények részére tudományos előadók biztosítása, vagy e rendezvényeken hallgatóként történő részvétel.

2.sz. feltétel – a tehetségpont működésével kapcsolatos minőségi követelmények

1. A tehetségpont adekvát szakmai végzettség, képzettség (pedagógus szakvizsga tehetség specializáción, továbbképzések elvégzése tehetség-témakörökben) birtokában levő, a fejlesztő munkában nagy szakmai tapasztalattal bíró szakemberei aktívan és folyamatosan részt vesznek-e a tehetségpont tevékenységrendszerében?
2. A tehetségpont tehetséggondozó programjai szakmailag megalapozottak-e? Érvényesülnek-e ezekben a tehetségkeresés, -azonosítás korszerű alapelvei és módszerei, a célokban és azok megvalósításában megfogalmazódik-e a komplex fejlesztés szempontrendszere, valamint fellelhető-e a szakemberek fejlesztő gyakorlatában a módszertani sokszínűség?
3. A tehetségpont tanácsadó tevékenysége átfogóan, rendszerszerűen jelenik-e meg a tehetséggondozó, tehetségsegítő munkájában és nem csak egyenkénti programokhoz kapcsolódva működik-e? Lehetőséget biztosítanak-e a külső érdeklődők számára a tanácsadás igénybevételére?
4. A tehetségpont a tehetséggondozással, tehetségsegítéssel kapcsolatos programjaiban, rendszeres belső együttműködést valósít-e meg. A külső kapcsolataiban is konkrétan megjelennek-e tehetséggondozással, tehetségsegítéssel összefüggő elemek?
5. A tehetségpont tehetséggondozó, tehetségsegítő munkája szerves eleme-e az intézmény (szervezet) pedagógiai kultúrájának, egész tevékenységrendszerének, és nem csak elszigetelt tevékenységelemként funkcionál?

Az 1. sz feltétel teljesülés esetén **„Akkreditált tehetségpont”** minősítést kap a tehetségpont. Az **„Akkreditált kiváló tehetségpont”** szint eléréséhez az 1. sz. feltételek teljesülésén túl, a tehetségpont működésével összefüggő minőségi követelmények közül minimálisan háromnak teljesülnie kell!

E követelmények teljesülésének ellenőrzése a tehetségpont akkreditáció, majd a háromévenkénti megújítás alkalmával történik meg (ezeket a követelményeket már a regisztráció alkalmával célszerű iránymutatásnak tekinteni, de a regisztrációnak nem feltétele).

Míg tehetségpontot regisztrálni folyamatosan lehet, az akkreditáció időszakos, általában évente egyszer kerül rá sor. A lehetőségről a Nemzeti Tehetségpont levélben értesíti a hálózat tagjait.

Az akkreditációs eljárásban történő részvételnek kötelező feltétele a tehetségpont képviselőjének/kapcsolattartójának megjelenése a MATEHETSZ által szervezett előzetes felkészítésen. A felkészítón való részvétel segíti az eredményes előkészítést és eljárást.

Az akkreditáció a tehetségpontnak a <http://online.tehetseg.hu/> honlapon keresztül jelzett kezdeményezésével indul. E honlapon a „TP minősítés” felíratra kattintást követően lehet új tehetségpont akkreditációt indítani. (Az ehhez szükséges felület csak az akkreditációs eljárás kezdetekor nyílik ki, egyébként inaktív.) Az így megnyitott online felületen az előzőekben leírt minimum és kiválósági követelményekről szóló információkat kell megadni. A feltöltött adatokat egy vagy két akkreditációs szakértő helyszíni konzultáció keretében értékeli.

A folyamat végén az akkreditációs szakértő(k) tehetség tanácsadó tevékenység keretében szóban összegzi és közli tapasztalatait a tehetségpont jelen lévő munkatársaival. Az akkreditációs szakértő(k) az online felületen írásban is rögzíti tapasztalatait és javaslatot tesz a tehetségpont akkreditáció végeredményére. A minősítés végleges eredményéről a szakértői javaslat figyelembe vételével 3 fős szakmai bizottság dönt.

Azok a tehetségpontok, amelyek nem szerzik meg az akkreditációs minősítést „regisztrált tehetségpont” státuszban maradnak és a következő akkreditációs időszakban kérhetik az ismételt minősítésüket.

Három év elteltével szükséges az akkreditáció megújítása, mely az első akkreditációhoz hasonlóan zajlik. A tehetségpont szakmai adatait helyszíni konzultáció keretében egy fő szakember végzi. Emellett egy másik felkért szakértő online tekinti meg az adatokat.

IV. AJÁNLÁSOK A TEHETSÉGPONTOK JÓ MŰKÖDÉSÉHEZ

1. A tehetségpontok működésének lényegi eleme a köz-és felsőoktatással való kapcsolat:
 - a nem köz- vagy felsőoktatási tehetségpontok működése sokszínűbbé teheti az oktatási intézmények tehetséggondozó munkáját, ugyanakkor
 - a köz-és felsőoktatás szakszerű munkája segíti a tehetségpont hálózat működését.
2. Az oktatási intézmények bázisán működő tehetségpontoknál fontos, hogy lehetőleg a tantestület egésze ismerje és támogassa az intézményben folyó tehetségsegítő munkát, amibe minél szélesebb körben be kell vonni a szülői közösséget is.
3. A nem oktatási intézmények bázisán, vagyis önkormányzati fenntartású kulturális, vagy más, esetleg térségi hatókörű intézmény bázisán, illetve nonprofit szervezet keretei között működő tehetségpontnál nélkülözhetetlen a folyamatos helyi, térségi nyilvánosság megteremtése.
4. A tehetségpontoknak tehetséggondozó tevékenységüket célszerű önkontrollos hatásvizsgálattal ellenőrizni és szabályozni.
5. A tevékenység során a kiszámíthatóság és a hitelesség érdekében fontos a stabilitás és a rugalmasság egyensúlyának a megteremtése. Ennek alapja a reális feladatvállalás és az érintettek bevonásával kialakított jövőkép, küldetéstudat, a közös stratégiai célok.
6. A fenntarthatóság, a működőképesség érdekében kiemelt kapcsolati körként kell kezelni:
 - a munkaerőpiac munkaadói szereplőit, a térség vállalkozóit, mint lehetséges szponzoráló és általános partnereket,
 - az oktatási intézményeket, illetve az önkormányzatokat és háttérintézményeket,
 - az adott térség civil szereplőit, a szülőket és más civil szervezeteket,
 - a médiát, a helyi és térségi televíziót, az írott, benne az elektronikus sajtót,
 - a térségben működő más tehetségpontokat és/vagy tehetségsegítő tanácsokat.

7. A jó tehetségsegítő gyakorlatok átadása érdekében elengedhetetlen a tehetségpontok munkamegosztásra épülő, hálózatos együttműködése.
8. A tehetségpontoknak a hálózat keretei között egymással kell dolgozniuk, azt kell keresniük, hogyan tudnak a saját lehetőségeik kihasználásával minél többet hozzátenni a tehetséges fiatalok fejlődéséhez. Ha „kinövi” a fiatal az adott tehetségpont szakmai kereteit, támogatni kell abban, hogy egy olyan tehetségponthoz kerüljön, amely az eddigieknél többet tud adni a tehetséges fiatal fejlődéséhez.
9. Minden egyes tehetségpontnak célszerű kiépíteni a maga mikrohálózatát (Pl.: Tehetségkuckók, Tehetségműhelyek, stb.).
10. Fontos, hogy a tehetségpont törekedjen működésének folyamatos biztosítására, erőforrások keresésére, bővítésére.
11. A tehetségpontok építsenek a Nemzeti Tehetségpont folyamatos információs szolgáltatására (honlap, hírlevél, képzések, stb.), illetve a korábbi projektek keretében kiépült intézményi keretekre.

V. TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

Tehetségpontok adatbázisa: <http://tehetseg.hu/tehetsegpontok>

Tehetségpontok regisztrációja: <http://tehetseg.hu/tehetsegpont-regisztracio>

Tehetségpontok akkreditációja: <http://tehetseg.hu/tehetsegpontok-mukodesenek-szabalyrendszere>

Génius-könyvek, kiadványok, e-learning tananyagok: <http://tehetseg.hu/tehetsegkonyvtar>

Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége (MATEHETSZ): <http://matehetsz.hu/>